

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XXVIII. Vtrum detur in Christo multiplex scientia creata?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

Ostensum autem est Animam Christi esse incapacem intelligendi, per intellectiorem incretam.

Ad 3. Patet ratio discriminis ex nuper dictis inter sanctitatem, & intellectiorem, aliaque praedicata Dei. Licet autem ea omnia praedicata sint inter se virtualiter intrinsece indistincta, tamen ex parte humanitatis datur capacitas ad vnum effectum formalem; distincta realiter à capacitate ad alios effectus formales, eaque carens.

Ad 4. Quantum Deitas intrinsece vnita sanctificat animam Christi, tantumdem illam beatificat Deitas visiva, prout intrinsece vnita eidem animae, ideoque Beatitudo iustissime correspondet sanctitati. Tamen enim visio, qua anima Christi videt Deum, sit eiusdem perfectionis specifica, cum visione aliorum Beatorum, propter identitatem motui formali; tamen est propè infinitè vtilior, ac delectabilior animae Christi sua visio, quam ceteris Beatis. Quia in anima Christi ex visione deitatis, prout summe, ac intimè sibi coniunctae per vnionem hypostaticam sequitur gaudium penè infinitè maius, quam ex visione eiusdem extrinsece afficientis. Vniuersim enim ex visione boni, prout perfectius possessi sequitur maius gaudium, quam ex visione eiusdem, prout imperfectius possessi.

Q V A E S T I O XXVIII.

Vtrum detur in Christo multiplex scientia creata?

Videtur non dari. 1. Quia cum aliqua perfectè cognoscuntur ex motiuo formali praestantissimo, superfluit omnis alia eorundem cognitio ex motiuis minus perfectis. Datur autem in Christo scientia beata per quam Deum videt, & in Deo cetera omnia. Ergo omnis alia cognitio est superflua, ac inutilis in Christo.

2. Scientia excludit ex subiecto in quo est fides eiusdem obiecti secundum idem, vt dictum est, qu. 25. de Virtut. Theol. Ergo eadem ratione cognitio perfecta, qualis est visio beata excludit ex subiecto, in quo est, omnem aliam cognitionem. Quia qualibet alia cognitio est imperfecta comparatione ipsius, eidemque contradicit, ratione suae imperfectionis.

3. Vires animae sunt ita limitatae, vt impensa virtute actiua in effectus alicuius generis, eò ipso minus sufficiant ad effectus alterius generis, iuxta vulgare illud, *pluribus intentus minor est ad singula sensus*. Ergo si Christo inesset multiplex scientia nulla illi inesset omnino perfecta, & in summo gradu, quod est inconueniens.

4. Anima Christi multiplicatis scientiis non posset plura, aut melius cognoscere, quam cognoscat per solam visionem beatam, quia per eam cognoscit summam cum claritate, quidquid Deus cognoscit per scientiam visionis, adeoque cognoscit infinita cum perfectione propè infinita, & similiter cognoscit ex possibilibus multò plura, & multò melius, quam possit cognoscere per vllam aliam cognitionem. Nullius autem utilitatis possunt esse cognitiones ex vi quarum de nouo innotescit, nihilque innotescit magis. Ergo sola scientia beata eaque omnino simplex est admittenda in Christo.

5. Videtur Christum Dominum nullam scientiam habuisse perfectam; idest complectentem omnia, quae ipsius specialiter interesset scire; quia cum tristaretur in horto, apparuit ei Angelus de Caelo confortans eum ex Luc. 22. 43. Qui autem confortat necesse est, vt proponat noua motiua solatii antecedenter incognita confortato, & quae ipsius interesset cognoscere

atque aduertere actu, sicut interest depulsi tristitiae, & consolatio.

Art. 1. Resp. Attribuenda est Christo Domino, omnis scientia, & notitia includens in suo conceptu perfectionem aliquam peculiarem, & nullam simul includens imperfectionem repugnantem perfectioni, & dignitati eius substantiali. Quadruplex autem est possibilis huiusmodi notitia; quia totidem sunt genera obiectorum formalium valentium refundere in cognitionem aliquam eiusmodi perfectionem, absque vlla eiusmodi imperfectione. Prima scientia est visio Beata habens pro obiecto formali immediato deitatem secundum se, & in ea cognoscens res creatas naturales, & supernaturales, tanquam obiecta materialia. Est autem haec scientia maxime debita humanitati assumptae. Debetur enim naturae intellectiuae cognitio intuitiua suae personae; debetur naturae dignificatae intima, & immediata inspectio suae dignitatis intrinsecae, quae in Christo est deitas; debetur Filio naturali visio sui Patris facie ad faciem; atque adeò si animae Christi defuisset, pro aliquo instanti scientia Beata, data fuisset in ea ignorantia priuatiue; hoc est, carentia scientiae debitae, quam ignorantiam nunquam fuisse in anima Christi; docet tanquam dogma fidei pluribus auctoritatibus suffultus P. Vasquez disp. 41. cap. 2.

Art. 2. Consonant plura Euangelij testimonia clare ostendentia Christum, vt hominem vidisse Deum, etiam ante Resurrectionem; Ioan. 3. 11. suadet Christus Nicodemo fidem eorum quae docebat, eo quod esset testis de visu *Amen, amen dico tibi, quia quod scimus, loquimur, & quod vidimus, testamur*. Testatur autem eo loco multa de dilectione Patris erga mundum, & de diuinitate vnigeniti: Ergo eorum erat testis de visu; atque adeò viderat diuinitatem vnigeniti, & dilectionem Patris, & quia testimonium perhibebat vt homo, & per humanitatem, erat testis de visu, vt homo. Similiter Ioan. 8. 31. dicebat *Ego quae vidi apud Patrem loquor*. Et Ioan. 1. 18. *Deum nemo vidit vnquam, Vnigenitus Filius, qui est in sinu Patris ipse enarrauit*. Vbi cum Christus contraponatur aliis, qui non viderant, manifestè asseritur, quòd ipse viderit Deum immediate. Ex quibus omnibus apparet sententiam istam absque errore negati minime posse; isque est communis Theologorum omnium consensus.

Art. 3. Secundum scientiae genus dicitur scientia per se infusa, quae talis dicitur, quia est supernaturalis intrinsece, & constituitur per species impressas supernaturales itidem intrinsece; ideoque habitas à Christo per infusionem, & quae haberi non potuerunt, nisi infusae à Deo. Et licet scientia etiam beata sit per se infusa, quia tamen illa habet nomen illud speciale, nomen generis factum est proprium alterius speciei, minus perfectae, quam sit scientia Beata, & magis perfectae, quam sit vlla alia scientia. Obiectum porro formale scientiae per se infusae sunt res creatae tum naturales, tum supernaturales, ratione quarum per eandem cognoscitur etiam Deus, vt obiectum materiale, quantum cognoscibilis est per creaturas. Vtus huius scientiae est independentis à sensationibus, & imaginationibus, tum praexistentibus, tum comitantibus ac proinde quoad modum existendi, & operandi, est omnino similis scientiae Angelorum, & Animae separatae.

Art. 4. Ratio attribuendi Christo huiusmodi scientiam, & capacitas imprimis Animae humanae ad cognoscendum immediate ratione sui quaelibet obiecta, Deinde quia cum res creatae naturales, & supernaturales, habeant suam vnaquaque perfectionem peculiarem, possunt communicare cognitioni ipsarum immediata perfectionem peculiarem, non contentam formaliter in visione immediata Dei, minimè comprehensua eiusdem; Ac demum, quia modus iste cognoscendi non repugnat animae coniunctae cum corpore.

Potest

Poteſt enim corporis organizatio, & diſpoſitio, eſſe vſque adeo perfectæ, vt nihil impediat animam, quominus operetur perinde, atque ſi Corpori vnita non eſſet, vt apparet ex ſtatu Beatorum poſt reſurrectionem, qui perinde non impediuntur à corpore, quoad vllam animæ operationem; atque ſi corpus non haberent. Chriſto autem Domino debebatur omnis perfectio abſolute poſſibilis, tam animæ, quàm corporis. Habuit igitur talem organizationem, quæ non impediret cognitionem independentem à ſenſibus, & phantaſia, abſque extaſi, & alienatione à ſenſibus, eorumque ſuſpensione à propria operatione. Huiusmodi namque perfectio eſt impoſſibilis cum munere Redemptoris; quia eſt compoſſibilis cum paſſibilitate corporis, & Chriſtus Dominus ſolas illas imperfectiones aſſumpſit, illiſque ſolis perfectionibus caruit, dùm fuit in via, quas vt haberet, & quibus vt careret, neceſſarium fuit pro fine Redemptionis. Data igitur eſt in Chriſto ſcientia per ſe inſuſa, qualis initio deſcripta eſt.

Artic. 5. Per vtramque iſtam ſcientiam cognouit Chriſtus Dominus omnia imprimis exiſtentia pro qualibet temporis differentia, eaque cognouit comprehenſiue. Et quidem per ſcientiam beatam, neceſſe fuit, vt ea omnia cognosceret; quia ad perfectionem Beatitudinis pertinet, vt vnusquique ea omnia cognoscat, quæ ipſum ſpeciali aliqua ratione contingunt; vt dicitur in quaſtionib. de viſione Dei, vbi & reliqua exponenda ſunt, quæ huic ſcientiæ Chriſti ſunt communia cum viſione beata cæterorum, vt etiam ſunt exponenda in qq. de ſcientia Dei, quæ ſunt eidem cum hac eadem communia. Spectant autem ad Chriſtum ſpeciali ratione titulo Mediatoris, ac Redemptoris, Domini, & Principis, atque Magiſtri vniuerſalis omnia creata exiſtentia, pro quauis temporis differentia. Illa igitur omnia vidit in Deo. Vidit verò, & cognouit comprehenſiue, quia hoc non excedit limites ſcientiæ ſimpliciter finitæ; ſiquidem comprehenſio rerum finitarum non eſt infinita ex ſuo conceptu. Quâ ſimiliter ratione conſtituitur ſcientiam etiam per ſe inſuſam fuiſſe comprehenſiuam omnium rerum creaturarum, exiſtentium pro qualibet temporis differentia. At per neutram ſcientiam cognouit omnia poſſibilia creata comprehenſiue. Quia hoc haberi non poteſt, abſque comprehenſione Dei, quæ repugnat intellectui finito, vt dicitur loco proxime indicato.

Artic. 6. Tertia ſcientia eſt acquiſita, qualis datur in nobis, dùm manemus in corpore includens in ſuo obiecto formali præter alia obiecta, etiam actum imaginationis, ſeu phantaſiæ, ac proinde nihil cognoscens niſi dependenter à phantaſia; nihil iudicans niſi componendo, aut diuidendo; nullam cognitionem eliciens niſi ænigmaticam ex parte: ac proinde intelligens ſpiritualia ad modum materialium, & alia ad modum aliorum. Quarta ſcientia huic affinis eſt ſcientia experimentalis, includens in ſuo obiecto formali, ipſam experientiam præſentem, aut præteritam ſenſuum exteriorum, & nihil cognoscens, quod ſub experientiam eorum non caderet. Vtramque hæc ſcientia debebatur Chriſto Domino, tùm quia ſicut eſt connaturalis animæ vnitæ corpori modus cognoscendi materialis, per actus ſenſuum, & imaginationis; ita connaturalis eſt modus cognoscendi ſpiritualis dependens à ſenſibus, & imaginatione; tùm quia eadem naturali neceſſitate, qua ex obiectis exterioribus ſequantur ſenſationes, & imaginationes materiales; ſequitur etiam in intellectu ſcientia, & acquiſita, & experimentalis, ex ſenſationibus, & imaginationibus materialibus. Et aliunde talis modus intelligendi non dicit defectum repugnantem humanitati aſſumptæ, ſicut cognitiones materiales

ſenſuum multò imperfectiores talem defectum non includunt.

Artic. 7. De ſcientiis iſtis acquiſita, & experimentalibus, quas Chriſto concedit communis Theologorum, & Patrum conſenſus, explicantur à pluribus quædam Teſtimonia Scripturæ, vt illud ad Hebr. 5. *Didicit ex iis, quæ paſſus eſt obedientiam.* Iſai. 8. *Antequam ſciat puer vocare Patrem ſuum, & Matrem ſuam, auferetur Fortitudo Damſci.* Quem locum accommodat Chriſto Ambroſius de Incarnat. c. 7. Matt. 24. *De die autem illa, aut hora, nemo ſcit, neque Angelus in Cælis, neque Filius, niſi Pater.* Quod ab Origene intelligitur de defectu ſcientiæ experimentalis; licet communiter accipiat ab aliis de totali defectu notitiæ, ita communicabilis à Chriſto cuiquam alij, ſicut ſibi communicata erat à Patre, ideòque Patri inerat communicabiliter; Filio verò nequaquam, illud denique Luc. 2. *Proſciebat ſapientia, & ætate;* Plures Sancti Patres apud Card. Toletum, & Maldonat. accipiunt de proſectu in ſcientia, acquiſita, vel experimentalis. Hæc igitur duæ ſcientiæ concedendæ ſunt procul dubio Chriſto Domino ſimul cum duabus prioribus.

Ad 1. Tunc ſuperſtuit cognitio minus perfectæ habita perfectiori, quando ambæ differunt inter ſe præciſe, quoad maiorem & minorem intentionem in ordine ad idem obiectum formale; non verò quando in vtralibet datur perfectio aliqua ſpecialis non reſerta in altera relatiue ad motiua formalia diuerſa. Dictum autem eſt huius ſecundi generis eſſe, quadruplicem ſcientiam Chriſto attributam.

Ad 2. Eodem illo in loco expoſita eſt ratio ſpecialis eius impoſſibilitatis, quæ conuenit ſcientiæ, & Fidei; quia videlicet exigunt ex parte ſubiecti diſpoſitiones ad cognoscendum inuicem impoſſibiles; Quæ ratio nequaquam militat in ſcientiis inter ſe diſparibus Chriſto attributis, vt ibidem obſeruatum eſt, ſatis apparet ex dictis in hac quaſtione.

Ad 3. Tunc anima impenſa virtute actiua in effectus vnus generis redditur minus ſufficiens ad effectus alterius generis, cùm debet circa idem genus impendere eandem formaliter vires, eandemque actiuitatem, & continentiam perfectionis, qua de cauſa: Pluribus intentus minor eſt ad ſingula ſenſus; quia potentia ſenſitiua impendunt in ſuos actus eandem vires ſpirituum vitalium, qui concurrentes ad vnum actum deprimuntur, vel laxantur, ita vt non poſſint ad alium concurrere, aut non poſſint cum tanto conatu. At verò cum anima ad actus vnus generis, etiam ſi illos ſolos efficiat, non poteſt adhibere niſi talem formaliter actiuitatem, & vires, tunc remanent nihilominus integræ vires aliæ adhibendæ circa effectus alterius generis, nec impeditur ob perfectionem vtrumque magnam priorum à conferenda poſterioribus perfectione æquali. Quæ de cauſa, ex eo quod anima impendat omnes vires apprehenſiuas obiectis optime apprehendendis, non impeditur, quominus perfectè iudicet, ſed magis iuuatur, ſimiliterque iuuatur perfectione præmiſſarum ad perfectionem concluſionis; perfectæ cognitione bonitatis obiecti, ad perfectum amorem; perfectione ſimplicis complacentiæ ad perfectionem actus efficaciæ. Igitur in re noſtra virtus cognoscitiua creaturarum in Deo, & Dei, vt eſt in ſe immediatè, diſtinguitur formaliter à virtute cognoscitiua creaturarum immediatè in ſeipſis; atque Dei mediatè in iſdem, neque ſecus diſtinguitur hæc vtraque virtus à virtute cognoscitiua ænigmaticè iuuante phantaſia; atque à virtute experiundi. Potuit igitur Chriſtus Dominus habere ſimul omnes iſtas ſcientias in ſummo gradu perfectionis iuuantibus ad vnamquamque earum comprinciipiis diuerſis.

Ad 4. Conceditur nullum obiectum potuiſſe cognosci à Chriſto Domino perfectius per aliam ſcientiam, quam

quàm cognosceretur per scientiam beatam. Negatur tamen nò potuisse cognosci eadē obiecta per cognitiones alias præditas peculiari perfectione specifica, quæ formaliter non inesset scientiæ beatæ, nec ita eminenter, vt eadem scientia beatæ coniuncta cum illis aliis cognitionibus non constitueret cumulum perfectionis intensiue, & extensiue maiorem, quàm quæ soli ipsi scientiæ beatæ conueniret. Oportuit autem esse in Christo cumulum perfectionis in omni genere maximum; nec est inutile, quod augeat perfectionem subiecti.

Art. 1. Ad 5. Sicut humanitati assumptæ propter physicam, & intrinsecam vnionem cum summo bono debebatur ex natura rei carentia mortis, ærumnarum, & cruciatuum corporalium, & tamen Christus, supernaturaliter impediendo talem carentiam, per nouum miraculum patratum amore nostri elegit mortem, ærumnas, & cruciatu corporales; sic Beato propter intentionalem connexionem cum summo bono per lumen gloriæ, debetur ex natura rei visio Beata essentialiter impossibilis cum quacumque tristitia, & dolore, etiam corporali, & nihilominus Christus per nouum miraculum eligendo sibi tristitiam partis superioris, & inferioris, indirectè impediuit visionem Dei essentialiter impossibilem cum tristitia, & dolore, & voluit sibi aliam visionem substantialiter non minùs perfectam; quæ tamen esset possibilis cum dolore, & tristitia partis etiam superioris. Neque propterea quidquam euenit essentiali Beatitudini contrarium; ad quam videlicet sufficit, vt ratio dicat nullam superesse causam sollicitudinis, circa possessionem vltimi finis; cui dictamini coexistere potest dictamen inductiuum tristitiæ representans superesse aliquod bonum creatum, acquirendum, vel malum repellendum cum anxietate.

Art. 2. Cum ergo Christus ex tali dictamine liberè tristaretur, etiam quoad partem intellectuam, Angelus illum confortauit non proponendo nouum motum, sed suppliciter exortando, vt tristitiam voluntariè susceptam, liberè deponeret, & à miraculo contristatio sui desisteret. Quoad partem verò sensitiuam confortauit tùm propositis aspectui, vt ex Caiet. docent Valent. & alij obiectis, quæ sua antenitate recrearent sensum: Tùm deducto iusta proportionem sanguine per omnes corporis partes, ne nimis cor grauaretur, eiusque particulis, ita collectis, ac dispositis, vt guttæ defluentes in terram corpus leuarent. Non igitur probat ea confortatio defuisse Christo, aliqua ex parte perfectionem, & plenitudinem scientiæ sibi congruentis.

QUESTIO XXIX.

Vtrum humanitas per vnionem hypostaticam immediate reddatur impeccabilis?

Videtur non reddi. 1. Quia vires actiue humanitatis, nec auctæ sunt, nec diminutæ præcisè ratione vnionis hypostaticæ; quandoquidem ratione huius vnionis, nec est specialiter communicatum humanitati Verbum Diuinum quatenus actiuum; nec eidem humanitati ablatum est quidquam de sua entitate, aut de accidentibus connaturalibus, vt dictum est supra; Atque adeò nec de actiuitate sibi connaturali ablatum quidquam est. Ergò humanitas præcisè ratione vnionis hypostaticæ, nec reddita est valentior ad resistendum peccato, nec debiliior, quominus elicere possit actum peccaminosum. Ergò mansit humanitas perinde peccabilis, non obstante hac vnione, atque foret eadem sibi non superaddita.

2. Priuatio vnionis hypostaticæ potest habere rationem pænæ respectu humanitatis assumptibilis per ipsam. Potest enim Deus promittere, tùm vnionem hypostaticam secundum substantiam, tùm eius perfectionem sub conditione innocentiae conseruata, & minari vtriusuis priuationem sub conditione peccati commissi; quod omninò est vnionem, & eius conseruationem posse habere rationem præmij, & vtriusuis priuationem rationem pænæ. Non posset autem priuatio vnionis hypostaticæ, aut conseruationis eius habere rationem pænæ peccati, si esset ex sua natura intrinsecè impossibilis cum peccato. Quia est de ratione pænæ, & præmij, vt eorum inflicto, & collatio pendeant à libera voluntate præmiantis, ac punientis post commissum peccatum, & exhibitum obsequium, vtque neutra ad alterutrum horum naturali necessitate in impedibiliter consequatur. Ergò priuatio vnionis hypostaticæ non consequitur necessariò ad positionem peccati; ac proinde illa non est impossibilis ex natura rei cum isto.

3. Si vnio hypostatica esset intrinsecè impossibilis cum peccato, eiusdemque impeditiua immediate ratione sui, etiam peccatum esset intrinsecè impossibile cum illa, eiusdemque impeditiuum immediate ratione sui; Necessè namque est oppositionem, & impossibilitatem esse vtrinque æqualem, & eiusdem ratione. Sequela autem est falsa; quia inde rursus sequeretur aliquid purè naturale, quale maxime est peccatum, essentialiter connecti cum possibilitate alicuius supernaturalis, quale maxime est vnio hypostatica; cum, quod est intrinsecè impeditiuum alicuius, eiusdemque existentiae intrinsecè oppositum, essentialiter præsupponat possibilitatem ipsius. Hæc autem secunda sequela est falsa; quia est de conceptu entis supernaturalis, vt eius possibilitas sit supra omnem exigentiam, & connexionem tam intentionalem, quàm physicam totius naturæ; nec vllò alio pacto quidditas illius sufficienter explicari potest, vti pluribus semel atque iterum contendit Pater Ripalda.

4. Vnio hypostatica non est immediate per se ipsam inductiua bonorum operum humanitatis: necesse namque est, vt præterea interponatur cognitio eorum directiua, & simplex complacentia inclinans ad eadem. Ergò nec est impeditiua peccatorum eadem vnio immediate per se ipsam, cum ad hanc impeditionem eadem requirantur, quæ ad illam inductionem. Ratio à priori antecedenti, & consequenti communis est, quia nequit voluntas per aliquid purè physicum immediate determinari, aut aliquatenus inclinari ad vnā potiùs partem contradictionis, quàm ad oppositam; sed per solam cognitionem, & complacentiam antecedentem præstari id immediate potest, vt dictum est quæst. 15. de Grat. Ergò voluntas Christi Domini non potest determinari ad non peccandum præcisè, ac immediate per vnionem hypostaticam, quæ est quid purè physicum; ac proinde nec potuit per illam immediate reddi impeccabilis, sed per interpositam visionem beatificam, aut quid simile; vti Scotistæ communiter tuentur. Quare si humanitati assumptæ per Verbum conferretur nihilominus sola cognitio ex se indifferens ad peccatum, & bonum opus, qualis confertur puro homini viatori, posset vtrique peccare non minùs, quàm quilibet purus homo.

5. Humanitas Christi antecedit prioritate naturæ vnionem hypostaticam, tùm quoad primum esse, tùm pro singulis conseruationis instantibus. Ergò tam pro primo instanti, quàm pro reliquis omnibus fuit indifferens pro priori naturæ ad peccandum, & non peccandum, non secùs, ac humanitas cuiusvis puri hominis; Nempè vnio impedire nihil potuit pro eo

signo